

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету аграрного
менеджменту

_____ А. Д. Остапчук
“ ” _____ 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри менеджменту
ім. проф. Й. С. Завадського

Протокол №__ від «__» _____ 2021 р.
Завідувач кафедри

_____ Т.І. Балановська

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Менеджмент» ОС «Бакалавр»

_____ В. В. Луцяк

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ОСНОВИ КООПЕРАЦІЇ”

спеціальність **073 «Менеджмент»**

освітньо-професійна програма **«Менеджмент»**

Факультет аграрного менеджменту

Розробники: д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту ім. проф.
Й.С. Завадського В. П. Горьовий, к.е.н., доцент кафедри менеджменту ім. проф.
Й.С. Завадського Л.В. Буценко

1. Опис навчальної дисципліни “ОСНОВИ КООПЕРАЦІЇ”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	ОС «Бакалавр»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Освітньо-професійна програма	«Менеджмент»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	5	5
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	140 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 6 год.	- год. - год.

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студента розуміння кооперативної ідентичності, осмислення того, як працює кооператив та яке його місце у сучасному суспільстві.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення термінологічної та законодавчої бази з основ кооперації;
- вивчення витоків кооперації та вплив кооперативної ідентичності на завдання менеджера;
- обґрунтування значення кооперативів, кооперативних принципів та цінностей;

- аналіз переваг кооперативів в порівнянні з іншими формами господарювання на основі розгляду існуючих тенденцій в глобальних та локальних соціально-економічних системах;

Предмет: дослідження теоретичних та практичних особливостей з основ кооперації у сучасних умовах господарювання.

У **результаті** вивчення дисципліни у студентів мають бути сформовані спеціальні професійні, соціальні та особисті компетенції, накопичені знання щодо формування та функціонування кооперативів у середовищі різних форм і сфер діяльності.

У результаті вивчення курсу «Основи кооперації» студент повинен:

знати:

- предмет, завдання та зміст снов кооперації;
- теоретико-методологічні, організаційно-економічні засади кооперативної діяльності;
- концепції демократичного управління кооперативом;
- історію становлення, розвиток і закономірності послідовних трансформацій кооперативного руху в світі та в Україні;
- суть кооперативних цінностей та принципів, затверджених Міжнародним кооперативним альянсом;
- види кооперативів;
- особливості управління сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами, відмінність управління в кооперативних формуваннях від управління іншими формами ведення господарської діяльності;
- об'єктивні та суб'єктивні потреби в розвитку кооперації в Україні й особливості освоєння курсу;
- методи, техніки, технології для підготовки керівників кооперативних формувань;
- основи процесу створення та ліквідації кооперативів;
- основні документи кооперативу – Сатут та Правила ВГД;
- вимоги, що висуваються до членів (дійсних, асоційованих, потенційних) кооперативів, до управлінців кооперативу, Загальних зборів;
- засади державної підтримки та Закони України «Про кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію»;

вміти:

- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички з основ кооперації під час здійснення менеджерських функцій;
- сформувати та організувати роботу ініціативної групи по створенню кооперативу;
- визначити, які ресурси необхідні для забезпечення діяльності майбутнього кооперативу;
- оцінити можливості майбутнього або існуючого кооперативу;
- застосовувати знання з маркетингу, стратегічного управління членами кооперативу, фінансами тощо для ведення ефективної діяльності кооперативу;
- управляти розробкою стратегії та політики організації;
- координувати діяльність кооперативу для задоволення його потреб.

Реалізація визначеної навчальної мети передбачається шляхом активізації мислення студентів, їх розвитку, залучення їх до самостійного прийняття рішень у галузі управління, постійної взаємодії студентів і викладачів.

Набуття компетентностей:

- **інтегральна компетентність** – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

- **загальна компетентність:**

ЗК4 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- **спеціальні компетентності:**

СК1 – Здатність визначати та описувати характеристики організації;

СК2 – Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;

СК4 – Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути програмні результати навчання:

ПРН12 – Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації;

ПРН20 – Здатність розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності (аграрна сфера).

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми навчання

Змістовий модуль 1. Історичні основи кооперації

Тема лекційного заняття 1. Суть і зміст кооперації.

Кооперація як соціально-економічне явище. Кооперування як економічний процес. Кооперація як діюча функціональна система. Мотиваційна основа виникнення кооперації. Імовірні вигоди від кооперації. Причини зростання значущості кооперації у ринкових умовах господарювання в Україні. Досвід та проблеми використання теорії кооперації в процесі розвитку українських кооперативів в ринкових умовах господарювання.

Тема лекційного заняття 2. Історія та розвиток кооперації у світі.

Історія та розвиток кооперації у світі. Розвиток факторів мотивації людей в кооперуванні. Особливості кооперування в умовах суспільного поділу праці, її спеціалізації та розвитку товарно-грошових відносин. Фундатори кооперації. Сучасні тенденції розвитку кооперації за рубежом.

Тема лекційного заняття 3. Історія та розвиток кооперації в Україні.

Історія та розвиток кооперації в Україні. Перші українські кооперативи. Кооперативи України в період між першою та другою світовими війнами. Кооперативний рух в Україні в 1940-1980 роках. Відродження наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.

Тема лекційного заняття 4. Різні школи ідей кооперації.

Наукові праці зарубіжних вчених з теорії кооперації (Р.Оуен, Ш. Фур'є, Н. Нельсон, В.Райфайзен, В. Кінг, В. Томпсон, Ч. Говардс, Ф. Бюше, Л. Блан, Г. Шульце, М. Чернишевський, О. Анциферов, О. Чаянов).

Наукові праці вітчизняних вчених з теорії кооперації (М. Зібер, М.Баллін, С. Подолинський, К. Паньківський, М.Левитський, Б.Мартос, А. Жук, Є.Храпливий, І.Ємельянов, М.Туган-Барановський, О.Чаянов, О.Челінцев, М.Кондратьєв, С. Бородаєвський). Наукові концепції аграрної кооперації.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні основи кооперації

Тема лекційного заняття 5. Місія, мета та завдання кооперації.

Сутність кооперації, її теоретичне та практичне обґрунтування. Місія, мета та задачі кооперації. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях: раціональне використання робочого часу та існуючих засобів виробництва, можливість залучення високопродуктивних засобів та забезпечення їхньої окупності, здешевлення придбання ресурсів, зменшення витрат, пов'язаних з реалізацією товарів, використання професійного управлінського апарату, залучення до великомасштабного бізнесу, поділ ризику, координація дій, посилення соціального обслуговуючої кооперації у створенні конкуренції монопольному посередництву.

Тема лекційного заняття 6. Демократична та соціальна природа кооперації. Кооперація як стратегічне партнерство сільськогосподарських підприємств. Характерні риси кооперації.

Три сфери економіки. Кооператизм – загальносуспільний лад самозахисту людства. Демократична природа кооперації. Соціальна місія кооперації. Кооперація як стратегічне партнерство сільськогосподарських підприємств. Характерні риси кооперації. Кооперація в різних галузях економіки. Еталонні кооперативи та стратегії їх організаційного розвитку.

Тема лекційного заняття 7. Суть і зміст цінностей та принципів кооперації. Кооперативні традиції.

Суть і зміст кооперативних цінностей та принципів її діяльності. Фундаментальні принципи кооперації. Міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА у 1995 році.

Відповідність міжнародних принципів кооперації рівню вітчизняного законодавства та особливостей вітчизняних умов кооперативного руху. Сутність принципів кооперації: добровільне і відкрите членство; демократичний контроль з боку членів; участь членів в економічній діяльності; автономія і незалежність;

освіта, професійна підготовка та інформація; співпраця кооперативів; турбота про суспільство.

Змістовий модуль 3. Організаційне забезпечення діяльності кооперативу

Тема лекційного заняття 8. Правові основи діяльності сільськогосподарських кооперативів.

Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань у державі. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Кооперацію». Статус кооперативного формування як юридичної особи. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність. Засновницькі документи кооперативу. Членство в кооперативі. Обов'язки члена кооперативу. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів. Порядок вирішення спірних питань у судових органах.

Тема лекційного заняття 9. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні.

Забезпечення державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації. Міжнародні програми по підтримці розвитку кооперативів. Основні методи державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації. Основні напрями державної політики у сфері розвитку сільськогосподарської кооперації. Державні цільові програми.

Тема лекційного заняття 10. Види кооперативних формувань.

Види кооперативів. Фінансування та доходи кооперативу. Майно та фонди кооперативу. Умови надання послуг в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах. Створення додаткової вартості. Синергетичний ефект.

Тема лекційного заняття 11. Структура кооперативного сектору економіки України.

Кооперативні об'єднання. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.

Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації. Класифікація кооперації за видами діяльності. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі. Становлення і розвиток кооперативів як неприбуткових міжгосподарських організацій. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації). Кооперативні системи і кооперативний рух.

Тема лекційного заняття 12. Організація діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу (СОК).

Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу: особливості, ознаки, завдання, цілі, функції, види діяльності, система управління кооперативом та внутрішні кооперативні відносини, механізм функціонування, умови надання послуг, розподіл результатів

діяльності кооперативу тощо. Заготівельно-збутові кооперативи. Сервісні кооперативи. Кооператив з надання механізованих послуг.

Тема лекційного заняття 13. Членство у кооперативах.

Потенційні члени кооперативу. Права та обов'язки членів кооперативу. Прийом до членів кооперативу. Асоційовані члени. Вихід з кооперативу. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами. Значення особистої участі членів кооперативу в його діяльності.

Тема лекційного заняття 14. Управління кооперативом.

Структура та органи управління кооперативів, в т.ч. сільськогосподарських обслуговуючих. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності. Роль Голови та Правління кооперативу. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу. Статут та Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу.

Тема лекційного заняття 15. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.

Припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу. Норми законодавства, які регулюють питання реорганізації і ліквідації сільськогосподарських кооперативів та їх об'єднань. Шляхи реорганізації кооперативу. Майно кооперативу при ліквідації кооперативу.

Назви змістових модулів і тем	Тижні	Кількість годин											
		денна форма						Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Історичні основи кооперації													
Тема 1. Суть і зміст кооперації.	1	9	2	2	-	-	5	12	1	1	-	-	10
Тема 2. Історія та розвиток кооперації у світі.	2	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Історія та розвиток кооперації в Україні.	3	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Різні школи ідей кооперації.	4	9	2	2			5	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 1	-	36	8	8	-	-	20	42	1	1	-	-	40
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи кооперації													
Тема 5. Місія, мета та завдання кооперації.	5	9	2	2	-	-	5	6	1	-	-	-	5
Тема 6. Демократична та соціальна природа кооперації. Кооперація як стратегічне партнерство сільськогосподарських	6	9	2	2	-	-	5	5	-	-	-	-	5

підприємств. Характерні риси кооперації.													
Тема 7. Суть і зміст цінностей та принципів кооперації. Кооперативні традиції.	7	9	2	2	-	-	5	6	-	1	-	-	5
Разом за змістовим модулем 2	-	27	6	6	-	-	15	17	1	1	-	-	15
Змістовий модуль 3. Організаційне забезпечення діяльності кооперативу													
Тема 8. Правові основи діяльності сільськогосподарських кооперативів.	8	14	2	2	-	-	10	12	1	1	-	-	10
Тема 9. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні.	9	9	2	2	-	-	5	11	-	1	-	-	10
Тема 10. Види кооперативних формувань.	10	12	2	2	-	-	10	11	-	1	-	-	10
Тема 11. Структура кооперативного сектору економіки України.	11	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 12. Організація діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу (СОК).	12	14	2	2	-	-	10	12	1	1	-	-	10
Тема 13. Членство у кооперативах.	13	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 14. Управління кооперативом.	14	9	2	2	-	-	5	15	-	-	-	-	15
Тема 15. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.	15	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 3	-	87	16	16	-	-	55	91	2	4	-	-	85
Усього годин	-	150	30	30	-	-	90	150	4	6	-	-	140

4. Теми практичних (семінарських) занять

Тема 1. Суть і зміст кооперації.

Мета: Вивчення сутності та необхідності кооперації.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте сутність і зміст кооперації.
2. Охарактеризуйте кооперацію як соціально-економічне явище.
3. Розкрийте зміст кооперації як економічний процес.
4. Охарактеризуйте потребу суспільства у виникненні кооперації.

5. Які має переваги кооперативна форма діяльності порівняно із іншими організаційно-правовими формами господарювання?
6. Які причини значущості зростання кооперації у ринкових умовах?
7. Обґрунтуйте проблеми українських кооперативів в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Історія та розвиток кооперації у світі.

Мета: Вивчення історичних передумов та розвитку кооперації у світі.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте основні передумови виникнення та розвитку кооперації у світі.
2. Розкрийте зміст особливостей кооперування в умовах суспільного поділу праці, її спеціалізації та розвитку товарно-грошових відносин.
3. Які вчені виступали фундаторами кооперації?
4. Які сучасні тенденції розвитку кооперації за рубежом?

Тема 3. Історія та розвиток кооперації в Україні.

Мета: Вивчення історичних передумов та розвитку кооперації в Україні.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте основні передумови виникнення та розвитку кооперації в Україні.
2. Назвіть перші українські кооперативи.
3. Охарактеризуйте роботу українських кооперативів в період між першою та другою світовими війнами.
4. Охарактеризуйте кооперативний рух в Україні в 1940-1980 роках.
5. Розкрийте зміст наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.

Тема 4. Різні школи ідей кооперації.

Мета: Вивчення основних ідей кооперативного руху у світі та в Україні.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте основні ідеї зарубіжних вчених з теорії кооперації.
2. Охарактеризуйте вчення та основні ідеї кооперації Р.Оуена, Ш. Фур'є.
3. Розкрийте зміст вчення теоретика англійської кооперації Н. Нельсона.
4. Розкрийте зміст кредитної кооперації В.Райфайзена.
5. Розкрийте зміст ідеї кооперації на селі М. Чернишевського.
6. Розкрийте зміст ліберального підходу до кооперації О. Анциферова.
7. Розкрийте зміст підходу до кооперації О. Чаянова.
8. Охарактеризуйте основні ідеї вітчизняних вчених з теорії кооперації.
9. Розкрийте зміст поглядів українського кооператора М. Зібера.
10. Розкрийте зміст моделі майбутнього суспільства С. Подолинського.
11. Охарактеризуйте вчення та основні ідеї кооперації К. Паньківського.
12. Розкрийте зміст кооперативного руху М. Левитського.
13. Розкрийте зміст аграрного кооператизму Є. Храпливого.

14. Охарактеризуйте вчення та основні ідеї кооперації М.Туган-Барановського.

15. Охарактеризуйте наукові концепції аграрної кооперації.

Тема 5. Місія, мета та завдання кооперації.

Мета: Вивчення особливостей, значення та основних завдань кооперації у діяльності господарюючих суб'єктів.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. В чому полягає суть кооперації?
2. Охарактеризуйте місію, мету та задачі кооперації.
3. У чому полягає соціальна місія кооперації.
4. Охарактеризуйте доцільність та переваги участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях.
5. Охарактеризуйте економічні переваги кооперативної форми господарювання підприємств аграрної сфери.
6. Охарактеризуйте соціальні переваги кооперативної форми господарювання підприємств аграрної сфери.
7. Охарактеризуйте екологічні переваги кооперативної форми господарювання підприємств аграрної сфери.
8. Охарактеризуйте організаційно-управлінські переваги кооперативної форми господарювання.

Тема 6. Демократична та соціальна природа кооперації. Кооперація як стратегічне партнерство сільськогосподарських підприємств. Характерні риси кооперації.

Мета: Вивчення особливостей кооперації, кооперативної ідентичності як наряду стратегічного партнерства сільськогосподарських підприємств.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Розкрийте зміст демократичної природи кооперації.
2. Обґрунтуйте зміст кооператизму як загальносуспільного ладу самозахисту людства.
3. Розкрийте зміст соціальної природи кооперації.
4. У чому полягає особливість кооперації як одного із напрямів стратегічного партнерства сільськогосподарських підприємств.
5. Охарактеризуйте основні риси кооперації.
6. В яких сферах економіки має місце кооперативна форма господарювання?
7. Наведіть приклад еталонних кооперативів та стратегії їх організаційного розвитку.

Тема 7. Суть і зміст цінностей та принципів кооперації. Кооперативні традиції.

Мета: Вивчення сутності та змісту кооперативних цінностей як умови стратегічного партнерства та розвитку підприємств.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Розкрийте сутність, зміст кооперативних цінностей та принципів.

2. У чому полягає суть фундаментальних принципів кооперації?
3. Охарактеризуйте міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА у 1995 році.
4. Розкрийте зміст та особливості принципів кооперації вітчизняного простору.
5. Охарактеризуйте відповідність міжнародних принципів кооперації рівню вітчизняного законодавства.

Тема 8. Правові основи діяльності сільськогосподарських кооперативів.

Мета: Вивчення сутності вітчизняної та зарубіжної державної політики у сфері кооперації.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Розкрийте зміст правових засад діяльності кооперативів.
2. Охарактеризуйте розвиток вітчизняної кооперації в нормативно-правових актах.
3. Розкрийте зміст та основні положення Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Кооперацію».
4. У чому полягає статус кооперативного формування як юридичної особи?
5. Охарактеризуйте основні поєдження податкового статусу кооперативу.
6. Які внутрішні нормативно-правові документи регулюють діяльність кооперативу?
7. Які документи кооперативу виступають як засновницькі?
8. Розкрийте суть членства в кооперативі, права та обов'язки членів кооперативу.
9. Розкрийте зміст правового забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів.
10. Охарактеризуйте порядок вирішення спірних питань у судових органах.

Тема 9. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні.

Мета: Вивчення сутності та особливостей державних програм підтримки сільськогосподарських кооперативів.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Розкрийте зміст та необхідність державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації.
2. Дайте характеристику минулих та існуючих міжнародних програм по підтримці і розвитку вітчизняних кооперативів.
3. Розкрийте зміст основних напрямів та цільових програм державної політики у сфері розвитку сільськогосподарської кооперації.

Тема 10. Види кооперативних формувань.

Мета: Вивчення сутності різних видів кооперативів та умови їх діяльності.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте основні види кооперативів.

2. Розкрийте основні положення фінансування кооперативу.
3. Обґрунтуйте умови надання послуг в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах.
4. Розкрийте зміст синергетичного ефекту діяльності кооперативів.

Тема 11. Структура кооперативного сектору економіки України.

Мета: Вивчення сутності та структури кооперативного сектору вітчизняної економіки.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте основні види кооперативних об'єднань.
2. Охарактеризуйте зміст взаємовідносин між державою і кооперативними організаціями.
3. Розкрийте зміст вертикальної кооперації.
4. Розкрийте зміст горизонтальної кооперації.
5. Розкрийте зміст комбінованої кооперації.
6. Розкрийте зміст, особливості створення та діяльності виробничих сільськогосподарських кооперативів.
7. Розкрийте зміст, особливості створення та діяльності обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів.
8. Розкрийте зміст, особливості створення та діяльності багатофункціональних сільськогосподарських кооперативів.

Тема 12. Організація діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу (СОК).

Мета: Вивчення сутності та структури кооперативного сектору вітчизняної економіки.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Розкрийте зміст та особливості створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.
2. Розкрийте зміст та особливості діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.
3. Охарактеризуйте цілі, завдання та функції СОК.
4. Охарактеризуйте систему управління кооперативом та внутрішні кооперативні відносини.
5. Охарактеризуйте умови надання послуг у СОК.
6. Як здійснюється розподіл результатів діяльності кооперативу?
7. Розкрийте зміст діяльності заготівельно-збутових кооперативів.
8. Розкрийте зміст діяльності сервісних кооперативів.
9. Розкрийте зміст діяльності кооперативів із надання механізованих послуг.

Тема 13. Членство у кооперативах.

Мета: Вивчення сутності процесу взаємодії членів кооперативу.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Обґрунтуйте права та обов'язки членів кооперативу.
2. Обґрунтуйте права та обов'язки асоційованих членів кооперативу.

3. Охарактеризуйте потенційних членів кооперативу.
4. Розкрийте зміст та значення особистої участі членів кооперативу в його діяльності.
5. Обґрунтуйте умови та вимоги виходу із кооперативу.

Тема 14. Управління кооперативом.

Мета: Вивчення сутності процесу управління в кооперативах.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте структуру та органи управління кооперативів, в тому числі сільськогосподарських обслуговуючих.
2. Обґрунтуйте роль загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності.
3. Обґрунтуйте роль голови та правління кооперативу, виконавчого директора, спостережної ради та ревізійної комісії кооперативу.
4. Розкрийте зміст основних положень статуту та правил внутрішньогосподарської діяльності кооперативу.

Тема 15. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.

Мета: Вивчення сутності процесу ліквідації та реорганізації кооперативу.

Завдання. Дати відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте умови припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів.
2. Розкрийте зміст порядку реорганізації та ліквідації кооперативу.
3. Охарактеризуйте норми законодавства, які регулюють питання реорганізації і ліквідації сільськогосподарських кооперативів та їх об'єднань.
4. Обґрунтуйте шляхи реорганізації кооперативу.
5. Охарактеризуйте статус майна кооперативу при його ліквідації.

5. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Сутність кооперації, її теоретичне та практичне обґрунтування.
2. Кооперація як соціально-економічне явище.
3. Кооперація як діюча функціональна система.
4. Мотиваційна основа виникнення кооперації.
5. Еволюція форм кооперації в історичному розвитку суспільства.
6. Наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії кооперації.
7. «Товариство чесних Піонерів» в м. Рочдель, принципи його діяльності.
8. Особливості кооперативного руху Великої Британії, його вплив на розвиток кооперації в інших європейських країнах.
9. Вклад Р. Оуена та В. Кінга в пропаганду кооперативних ідей і зародження споживчої кооперації.
10. Німеччина - батьківщина кредитної і сільськогосподарської кооперації.

11. Товариства Г.Шульце-Деліча та Ф.Райффайзена, основні принципи їх діяльності.
12. Формування системи кооперативів в Німеччині. Особливості кооперативного руху в цій країні.
13. Соціальні основи кооперації М.Туган-Барановського.
14. Виникнення та історичний розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні.
15. Левитський М. і зародження сільськогосподарської кооперації в Україні.
16. Причини стрімкого піднесення кооперативного руху в Україні на початку ХХ ст.
17. Відродження наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.
18. Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах.
19. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань в Україні.
20. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію».
21. Закони України «Про кооперацію».
22. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика.
23. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність.
24. Засновницькі документи кооперативу.
25. Членство в кооперативі.
26. Обов'язки члена кооперативу.
27. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів.
28. Порядок вирішення спірних питань у судових органах
29. Кооператив як особлива організаційно-правова форма кооперації.
30. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи.
31. Необхідність кооперації в сьогоденні умовах.
32. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні кооперативів.
33. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях.
34. Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації.
35. Класифікація кооперації за видами діяльності.
36. Функції кооперативів різних видів.
37. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі.
38. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації).
39. Визначення кооперативних принципів. Фундаментальні принципи кооперації.
40. Міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА у 1995 році.

41. Кооперативні цінності та традиції.
42. Етапи побудови кооперативу.
43. Розробка Проекту кооперативу, його етапи.
44. Формування матеріальної бази кооперативу.
45. Порядок державної реєстрації кооперативу.
46. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу.
47. Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу.
48. Основні права та обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу.
49. Органи управління кооперативом.
50. Економічні відносини в кооперативі.
51. Майно та фонди кооперативу.
52. Бухгалтерський облік в кооперативі.
53. Кооперативні виплати та виплати на паї.
54. Трудові відносини в кооперативних організаціях.
55. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями.
56. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.
57. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.
58. Структура та органи управління кооперативу.
59. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності.
60. Роль Голови та Правління кооперативу.
61. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу.
62. Органи контролю.
63. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу.
64. Ефективність управління кооперативом.
65. Члени кооперативу та асоційовані члени кооперативу.
66. Потенційні члени кооперативу.
67. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами.
68. Участь членів в економічній діяльності кооперативу.
69. Порядок прийому до членів кооперативу.
70. Права та обов'язки членів кооперативу.
71. Значення особистої участі члена кооперативу у його діяльності.
72. Порядок виходу із кооперативу та порядок виключення із членів кооперативу.
73. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського виробничого кооперативу.
74. Типи та види виробничих сільськогосподарських кооперативів.
75. Ціноутворення у виробничих сільськогосподарських кооперативах.
76. Основні функції виробничого сільськогосподарського кооперативу.
77. Процес виробництва у виробничому сільськогосподарському кооперативі.
78. Оперативне та стратегічне планування кооперативної діяльності.
79. Підприємницька діяльність виробничих сільськогосподарських кооперативів.
80. Особливості створення та функціонування молочарського кооперативу.
81. Особливості створення та функціонування садово-ягідного кооперативу.

82. Особливості створення та функціонування кооперативу з виробництва овочів.

83. Особливості створення та функціонування зернового кооперативу.

84. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

85. Система управління обслуговуючим кооперативом та внутрішні кооперативні відносини.

86. Умови надання послуг в сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі.

87. Розподіл результатів діяльності обслуговуючого кооперативу.

88. Особливості створення та функціонування заготівельно-збутового кооперативу.

89. Особливості створення та функціонування сервісного кооперативу.

90. Особливості створення та функціонування кооперативу з надання механізованих послуг.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» спеціальність _____ »Менеджмент«	Кафедра Менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського _____ 2021-2022 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № <u>1</u> з дисципліни « <u>Основи кооперації</u> »	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Т. І. Балановська _____ 2021 р.
Відкриті запитання			
1. Еволюція історичних форм кооперації.			
2. Особливості управління СОК			
Тестові завдання різних типів			
1. До повноважень Виконавчого директора належить:			
1.	стимулювання членів кооперативу проводити закупівельні, збутові та інші операції лише через кооператив, і взагалі всього, що стосується обміну, розподілу та ціноутворення товарів та послуг у кооперативі.		
2.	винесення на затвердження Загальних зборів рішення про прийняття в кооператив нових членів і припинення членства.		
3.	контролювати ведення бухгалтерського та управлінського обліків кооперативу.		
4.	представляти кооператив серед громадськості.		
5.	відповідно до Статуту кооперативу вирішення суттєвих питань господарської діяльності.		
2. Хто призначає Правління кооперативу?			
1.	Попередній склад Правління.		
2.	Загальні збори кооперативу.		
3.	Установчі збори кооперативу.		
4.	Виконавчий директор.		
5.	Голова кооперативу.		
3. Хто присвоює СОКу ідентифікаційний код з Єдиного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)?			
1.	Державні реєстратори.		
2.	Відповідні державні податкові адміністрації.		
3.	Відповідні центральні органи виконавчої влади.		
4.	Органи державної статистики.		
5.	Місцеві державні адміністрації.		
4. Які з нижченаведених ознак неприбутковості притаманні лише сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам?			
1.	Закріплена у статуті мета організації – надання послуг своїм членам.		
2.	У разі ліквідації активи організації зараховуються до доходу бюджету.		

3.	Членами кооперативу є лише сільськогосподарські товаровиробники.		
4.	Послуги надаються переважно своїм членам.		
5.	Кошти між членами організації розподіляються пропорційно до їх участі у господарській діяльності.		
6.	Організація займається лише комерційним посередництвом.		
5. Охарактеризуйте кожен із запропонованих нижче кооперативів:			
	Назва категорії		Зміст категорії
А.	Постачальницький СОК	1.	Кооператив, який здійснює заготівлю, зберігання, передпродажну обробку та продаж продукції, виробленої членами такого кооперативу, надає їм маркетингові послуги.
Б.	Переробний СОК	2.	Кооператив, що утворюється у разі поєднання кількох видів діяльності.
В.	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив	3.	Кооператив, який утворюється з метою закупівлі та постачання членам такого кооперативу засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, виготовлення сировини, матеріалів та постачання їх членам кооперативу.
Г.	Багатофункціональний СОК	4.	Кооператив, який здійснює переробку сільськогосподарської сировини, що виробляється членами такого кооперативу.
Д.	Збутовий СОК	5.	сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб-виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.

6. Практичне завдання

Згідно протоколу №2 від 20 липня 2015 року, що надійшов від начальника ОБОЗ УМВС України в Рівненській області щодо громадянина ОСОБА_1 котрий будучи головою Володимирецької районної державної адміністрації допустив порушення спеціальних обмежень щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямованих на запобігання та протидію корупції, передбачених ч.2 ст. 7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Для розгляду справи про вчинення адміністративного проступку ОСОБА_1 з'явився до суду, свою вину у вчиненні правопорушення не визнав. Суду пояснив, що 20 липня 2015р. щодо нього було складено протокол про порушення вимог ч.2 ст.7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», оскільки він, будучи головою Володимирецької районної державної адміністрації Рівненської області є засновником СВК «Бережанка» Володимирецького району. Протокол складено з порушенням вимог чинного законодавства, йому не було прочитано його прав, не мав можливості оскаржити даний протокол до суду. Порушник не згідний з протоколом ще з тих підстав, що знаючи про прийняття нового Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» він ще 30 червня 2015р. написав заяву про вихід із засновників СВК «Бережанка», попросивши щоб його функціональні обов'язки та майнові права передали його дружині, котра є домогосподаркою, пенсіонерка за віком.

У відповідності до п. 3.13 Статуту СВК «Бережанка» член кооперативу (особа яка заснувала кооператив) при добровільному виході з Кооперативу письмово попереджає про це голову не пізніше, ніж за два місяці до моменту виходу і дана заява розглядається загальними зборами Кооперативу не пізніше, ніж у трьохмісячний термін. Членство в Кооперативі при добровільному виході припиняється з дня прийняття рішення Загальними зборами Кооперативу, тому він вимушений на день складення протоколу (20 липня 2015р.) перебувати засновником СВК «Бережанка». Протягом останніх 5-ти років дивідендів від СВК «Бережанка» не отримував. Факт перебування засновником СВК «Бережанка» на час розгляду справи 03.08.2015р. визнає.

У суді, згідно показань свідка ОСОБИ_2 з'ясовано, що 20 липня 2015р. протокол про порушення ОСОБИ_1 вимог ч.2 ст. 172-4 КУпАП був прочитаний особі в присутності двох понять. ОСОБА_1 відмовився підписати зачитаний йому протокол та отримати один примірник.

Аналогічні пояснення дав суду свідок ОСОБА_3, котрий був присутнім понятим разом з ОСОБОЮ_2 при прочитанні ОСОБИ_1 протоколу 20.07.2015р.

У судовому засіданні встановлено, що згідно п. 2.1 ст.2 Статуту СВК «Бережанка» метою кооперативу є одержання прибутку, а згідно п.2 ч.1 ст.7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування забороняється входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. За порушення таких обмежень передбачено ч.2 ст.172-4 КУпАП відповідальність у вигляді накладання штрафу від 100 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Будучи членом СВК «Бережанка», голова Володимирецької райдержадміністрації ОСОБА_1 входив до вищого органу управління кооперативу (п.5.2 Статуту СВК «Бережанка»). У відповідності з рішенням Конституційного Суду України від 17.10.2002 року голови місцевих державних адміністрацій згідно ст. 120 Конституції України не можуть суміщати свою роботу з іншою роботою, входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Той факт, що протокол про вчинення ОСОБОЮ_1 корупційних дій був йому зачитаний і він відмовився поставити підпис у протоколі та отримати собі один примірник для підготовки захисту своїх прав також підтвердили в суді працівники УБОЗ УМВС України в Рівненській області ОСОБА_4 та ОСОБА_5, ОСОБА_6, котрі були допитані як свідки.

Наданий працівниками міліції витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців також підтверджує, що станом на 02 серпня 2015р. ОСОБА_1 продовжує перебувати засновником СВК «Бережанка».

Згідно довідки № 30 від 27 липня 2015р. виданої вик. директором СВК «Бережанка» ОСОБА_1 за час перебування в кооперативі заробітну плату та дивідендів не отримував.

Завдання:

1. Ознайомитись із запропонованою ситуацією.
2. Визначити, чи є ОСОБА_1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.
3. Встановити, чи містять діяння ОСОБИ_1 ознаки корупційного правопорушення.
4. Визначити, чи є в діях ОСІБ_2,3 ознаки корупційного правопорушення.
5. Чи існують підстави для закриття адміністративної справи?

(підпис) *Горьовий В.П.*

(підпис) *Буценко Л.В.*

7. Методи навчання

Згідно з планом вивчення дисципліни «Основи кооперації» передбачається використання методики проблемного навчання, а також модульно-рейтингової системи навчання. Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні

матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

- на *практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

8. Форми контролю

Система контролю знань студентів являє собою сукупність організаційно-методичних заходів щодо перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок студентів, набуття ними фахової компетенції з метою раціональної організації навчального процесу та управління якістю надання освітніх послуг НУБіП України.

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;

- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- розрахункові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;

– інші.

Об'єктом *підсумкового контролю знань* студентів у формі іспиту є виконання письмових тестових завдань та відкритих питань.

На іспит виносяться питання, задачі, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання.

Результати іспиту оцінюються в діапазоні від 0 до 30 балів. Білет підсумкового контролю знань містить тестові, ситуативні завдання та відкриті питання.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2020 р. протокол № 5 з табл. 1.

Бали, які характеризують успішність студента по навчальній дисципліні, набираються ним протягом всього періоду навчання за вивчення окремих тем та виконання окремих видів робіт.

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

Таблиця 1

Співвідношення між національними та ECTS оцінками і рейтингом з дисципліни

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90 – 100
Добре	74 – 89
Задовільно	60 – 73
Незадовільно	0 – 59

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни, які складають основу оцінки роботи студента зазначені в таблиці 2.

Таблиця 2

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни

	Модуль 1					Модуль 2				Модуль 3									Навчальна робота	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
1	2					3				4									7	8	7
Кількість балів за модуль	100					100				100									70	30	100
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МКР №1	Т 5	Т 6	Т 7	МКР №2	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	МКР №3			
Кількість балів за модуля	15	15	20	20	30	25	25	20	30	10	5	5	10	10	10	10	10	30			

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни «Основи кооперації».
2. Плани занять.
3. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
4. Електронний навчальний курс на навчально-інформаційному порталі «Moodle».
5. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
6. Завдання для самостійної роботи студента.
7. Контрольні завдання до практичних, завдання для іспиту.
8. Методичні рекомендації та розробки викладачів.
9. Інші матеріали.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бабенко С.Г., Гелей С.Д., Гончарук Я.А. та ін. Історія кооперативного руху: підручник для кооперативних вузів / Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. 410 с.
2. Бакай С.С., Пантелеймоненко А.О. Теоретичні основи та прикладні аспекти організації обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів. Полтава: РВВ ПДАА, 2003. 23 с.
3. Гелей С. Д., Пастушенко Р. Я. Теорія та історія кооперації: Підручник. Київ : Знання, 2006. 513 с.
4. Горьовий В. П., Петер М. В. Основи кооперації. Навчальний посібник. Київ : Компрінт, 2013. 255 с.
5. Кооперація в агробізнесі: Підручник / Ф. В. Горбонос, Л. А. Янковська, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик, Ж. В. Семенчук, С. Ф. Яців. Львів : Львівський університет бізнесу і права, 2011. 360 с.
6. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: Навч. посібник / В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковський та ін.; за ред. В. В. Зіновчука. Київ : Вища освіта, 2001. 464 с.
7. Рудік О., Бондарчук В., Гриценко М. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація. Навч. посіб. 190 с. URL: http://nauka-pdatu.at.ua/Doradnictvo/cd_011-MAPFU-Coops-Agrocoops_module_Text-UKR.pdf
8. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: методичні рекомендації / Ю.В. Бережна, О.В. Крижанівський, О.В. Шевченко та ін. Вінниця: Вінницька газета, 2009. 196 с.
9. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ за заг. ред. Р.Я. Корінця, М.П. Гриценка, М.Й. Маліка. Львів : Українські технології, 2010.160 с.
10. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практ. посіб. / В.В. Гончаренко, М.П. Гриценко, Ю.П. Воскобійник та ін. / за ред. Гриценка М.П., Корінець Р.Я. URL: https://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/%d0%9f%d1%80%d0%b0

[%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf](#)

11. Закон України «Про кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>

12. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

Допоміжна

1. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність / ред. кол.: М.П. Гриценко (відп. ред.) та ін. Київ : Київська обласна аграрна дорадча служба. 2005. 68 с.

2. Укоопспілка. URL: <http://www.coop.com.ua>

3. Державне підприємство «Інформаційно-ресурсний центр». URL: <http://irc.gov.ua>

4. Допоміжні таблиці до бізнес-плану зернового кооперативу. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>

5. Макушок О.В. Концепція маркетингу в діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Вісн. Полтав. держ. с.-г. ін-ту. 2001. № 5–6. С. 60–61.

6. Малік М.Й., Федієнко П. М., Орлатий М. К. Інтеграція як фактор підвищення ефективності реформованих сільськогосподарських підприємств. Київ : ІАЕ, 2000. 39 с.

7. Малік М.Й. Розвиток сільськогосподарської кооперації в контексті дії Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Збірник доповідей секції «[Сільськогосподарська дорадча діяльність](#) діяльність: механізм, програми, досвід». 2006. С. 19-24.

8. Гриценко М.П., Малік М.Й., Пулім В.А. [Сільськогосподарська кооперація](#): проблеми, шляхи розв'язання. Економіка АПК. 2007. № 1. С. 51–58.

9. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ Авторський колектив. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 160 с.

10. Методичні рекомендації з розробки бізнес-плану обслуговуючого кооперативу зі зберігання, доробки та маркетингу зерна. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>

11. Положення про організацію сільськогосподарських кооперативів / П.Т. Саблук, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк та ін. Київ : ІАЕ, 1998. 86 с.

12. Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-ге вид. доп. / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.Й. Малік та ін.; за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. Київ : ІАЕ, 2000. 660 с.

13. Реформування майнових відносин у підприємствах АПК: практ. посіб. / П.Т. Саблук, Г.М. Підлісецький, М.Й. Малік та ін; за ред. П.Т. Саблука, Г.М. Підлісецького. К.: ІАЕ, 2001. 614 с.

14. Формат типового бізнес-плану зернового кооперативу. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://agroua.net/economics/documents/category-97/doc-110/>
2. <http://buklib.net/books/23653/>
3. <http://uristinfo.net/agropravo/48-оопогрибний-аграме-право-ukrayini/875-rozdil-14-pravovij-status-silskogospodarskogo-kooperativu.html>
4. http://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/Практичний%20посібник.pdf
5. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Кооператив>
6. http://www.agroinvest.org.ua/files/Resources/Coop_Impact_Rural_Development_June_6_2014.pdf
7. http://www.heifer.org.ua/heifer/files/_____.doc&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=kfVSVaytOYWeywOx9oHIAQ&ved=0CDYQFjAG&sig2=9qqwGbX4SqxC9KNoJ6BJaQ&usg=AFQjCNElYEwkJCiIyZt6sGMJCWLWJXofEw
8. Розроблений електронний навчальний курс «Основи кооперації» на навч.-інф. порталі НУБіП України: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3012>